

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 15. De peccato, quod committitur violatione ieiunij Ecclesiastici,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

illud impietate ano die. Sicut si alicui esset concessus usus fructus agri pro vno anno, si eo beneficio non esset usus primo anno, posset eo usi sequenti anno.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De peccato quod committitur violatione ieiunij Ecclesiastici

S V M M A R I V M.

- 189 Violatio ieiunij Ecclesiastici excusatur à mortali per defectum de liberationis & materia paruitatem.
- 190 Violatio ieiunij Ecclesiastici peccatum est mortale, non modo ex contemptu, vel cum scandalo contingens, sed etiam ex suo genere.
- 191 Violatio ieiunij Ecclesiastici per esum ciborum prohibitorum aut per secundam refectioem, aut etiam ex probabiliori sententia, per anticipationem notabilem horæ determinatæ, peccatum est mortale.
- 192 Ratio qua sufficienter in confessione declaratur violatio ieiunij Ecclesiastici.
- S**upponimus committi peccatum violatione ieiunij Ecclesiastici, quoniam ea est doctrina Catholica, quam aduersus hæreticos nostri temporis bene propugnatam, qui vult videre potest apud Bellarm. in tomo tertio. Controversiarum lib. 2. de bonis operibus cap. 7. 8. & 9. & apud Gregor. à Valen. secunda secundæ disput. 9. quæst. 2. puncto 2. in primo & secundo controversio. Legi etiam potest Azor. in prima parte Moral. instit. lib. 7. cap. 10. quæst. 1. 2. & 3. Quale verò peccatum sit, mortalene an veniale tractamus tanquam instituti nostri proprium.
189. Sit igitur prima propositio. Ex accidenti, id est ob defectum iudicij plenè deliberati, vel ob materię paruitatem violatio ieiunij Ecclesiastici excusatur à mortali. Probatur, quia nulla potest reddi ratio, cur duo illa, ob imperfectionem actus non excusent à mortali transgressorem præcepti de ieiunio, perinde ac aliorum præceptorum transgressores.
190. Secunda propositio. Non seruare ieiunium Ecclesiasticum ex contemptu præcepti Ecclesiæ, semper est peccatum mortale. Ratio est quia talis contemptus (iuxta illud *Luc. 10. Qui vos spernit me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui me misit*) includit Dei contemptum ac notabilem irreuerentiam. Vnde charitatem qua ei grati sumus destrui satis indicatur per illud *primi Regum 2. Qui contemnunt me erunt ignobiles.* Jam destructiuum esse charitatis animam viuificantis, proprium est peccati mortalis, quod inde accipit ipsum mortalis nomen.
- Tertia propositio est. Transgressio præcepti Ecclesiastici de ieiunio, semper est peccatum mortale, quando contumaciter habet aliorum scandalum. Ratio est, quod & tunc ea sit contra charitatem, cum notabili iniuria proximi, iuxta illud *ad Rom. 14. Si propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulas: noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.* Id quod potest frequententer hoc tempore contingere, quia is qui transgreditur ieiunium, sæpe videri potest vel hæreticus esse, vel parui facere auctoritatem Ecclesiæ, vel ad idem alios suo exemplo inducere.
- Quarta propositio est. Quantumcumque sine scandalo & contemptu expresso contingat prædicta transgressio, solumque omittat quis ieiunium, quod noluit illud seruare eum possit, peccatum est ex suo genere mortale. Hanc communi Theologorum, Canonistarum, ac Summulariorum calculo approbati notat Azor. in cit. lib. 7. cap. 8. quæst. 2. Eam que ex instituto confirmant Medina in *Cod. de ieiunio quæst. 7.* & Couar. lib. 4. *variæ. resolut. cap. 20. num. 10.* & plenius Bellarm. & Gregorius à Valen. locis antè citatis.
- Satis nobis est communis sensus virorum Catholicorum abhorrentium à ieiunij violatione tanquam lethaliter fauciente animam. Et certi nemo verus Catholicus negabit Ecclesiam potuisse ieiunium sub mortali præcipere nomine Christi, qui dixit *Luc. 10. Qui vos audit me audit.* Quod autem Ecclesia voluerit illud taliter, *sub mortali inquam*, præcipere: patet ex graui pœna, cui ieiunij Quadragesimalis & quorundam aliorum violatores, subiiciuntur in Can. 68. Apostolorum: nempe vt si sint Clerici deponantur: si laici, excommunicentur. Et in Concilio Gangrenf. Can. 19. refer-

turque in cap. Si quis eorum dist. 30. cum anathema dicitur ei qui abique necessitate corporca, tradita in commune ieiunia, & ab Ecclesia custodita, superbiendo dissoluit. Neminem autem dignum esse excommunicatione, nisi ob mortale peccatum, constat ex cap. Nemo Episcoporum 11. qu. 3.

Quinta propositio. Quamuis quis cætera seruet, si ieiunium esu carniū violet peccat mortaliter. Hæc patet quodque ex communi virorum Catholicorum sensu: quisquis enim talis est expectatur in se quod D. Chrysof. dicit, *Homil. 16. ad populum Antiochenum*; quod estis millies exhortetur, & infinita crucietur, & cogant aliquid lege ieiunij non concessum gustare, omnia tamen pati malit, quam prohibitum tangere nutrimentum. Accedit quod in Concil. 8. Tolitano cap. 9. non tantum excommunicentur, sed etiam præcipiatur vt à carnibus integro anno abstineant, qui illarum esum præsumpserint attentare in Quadragesima, sine inuicabili necessitate & euidenti languore, aut ætatis impossibilitate.

Sexta propositio. Idem pariter dicendum est de eo qui ieiunium violat vsu ouorum & lacticiniorum in Quadragesima: nisi consuetudo contraria aut dispensatio excuset. Habet hanc Caiet. & Syluester, ille 2. 2. quæst. 147. art. 8. & hic in verbo *ieiunium num. 17.* confirmaturque similiter ex communi virorum Catholicorum sensu.

Septima propositio. Non est quidem dubium, quin violatio ieiunij per secundam refectioem, peccatum sit mortale: dubitatur tamen, an sit quoque per anticipationem horæ ad comedendum præscriptæ. Prior pars etiam constat ex communi Catholicorum sensu. De posteriore autem satis constare potest ex disensione Auctorum, Nam multi quorum meminit Azor. in *seq. ca. 11. questione 4.* putant anteuertere horam consuetam ieiunij etiam sine iusta causa, non esse peccatum plus quam veniale, nisi per contemptum id fiat. Alij verò in maiore numero quorum idem simul meminit, existimant mortaliter peccare eum qui sine causa legitima debitam horam ieiunij notabiliter præuenit. Quæ sententiarum varietas ex eo orta videtur, quod vna ex parte obseruatio horæ debita sit conditio ieiunij spectans ad ipsius substantiam: ideoque violatione illius, sicut & duarum reliquarum, censetur simpliciter violatum ieiunium, atque adeo cum peccato mortali. Ex altera verò parte ralis conditio, cum non sit perinde principalis ac cætera, sed solum consequens & adiuncta ad conditionem vnicæ refectioem tanquam modus quidam illius, quo non ante certam horam in die ieiunij sumenda est; videri potest quod peccatum illius violatione commissum, minus sit quam quod committitur violatione duarum aliarum conditionum. Ceterum etsi hoc verum est, ea tamen, vt sic dicam, minoritas, non apparet tanta vt censeri possit minuere peccatum in infinitum: ideoque posterior sententia videtur non tantum vt tutior, sed etiam vt probabilior tenenda: & quia plures ac nobiliores habet auctores, vt videre est apud Azorium: & quia melius fundamentum habet: Tum rationis, vt patet ex iam dictis: Tum consuetudinis, quia boni Catholici ad eam quoque conditionem se ita adstringunt, vt si illam violauerint nolint tale peccatum reticere in confessione, quasi leue. Tum demum iuris, quia iuxta cap. Solent De consecr. distinct. 1. qui horam præueniunt, nullatenus ieiunare credendi sunt. Nec est quod quis dicat eum Canonem abrogatum esse, cum iam anticipetur hora tertia postmeridiana de qua loquitur. Nam etsi in ea anticipatione discessum sit à more & instituto veteris Ecclesiæ, non tamen in eo, quod certa hora seruetur, quam nō liceat in die ieiunij comedendo præuenire. Non negauerim tamen facillius excusationem à peccato locum habere in ea conditione, quam in reliquis; quæ per se & independenter pertinet ad ieiunij substantiam. Sic enim Nauarr. in *Enchir. cap. 21. num. 27. versu 7.* alios citans, excusatur à tali peccato eum qui præuenit, eo quod non vacabit ei comedere horam consuetam, vel qua debet iter accipere, vel ob hospites quos suscipit.

Octaua propositio. Qui bona fide credit se iustam causam habere ad non ieiunandum, etiam si reuera non habeat, non peccat saltem mortaliter, non ieiunando. Ratio est, quia vbi adest bona fides, abest peruersa voluntas, sine qua peccatum non est mortale. Hanc ex Palud. D. Anton. Sylu. & Caietano tradens Nauarr. in *præced. num. 20.* addit. Confessarium ei qui

dubitat

dubitat, an sine notabili suae sanitatis damno ieiunare possit, consulere debere, ut experiat; sique cognoverit ieiunium sibi notabiliter nocivum esse, iuste poterit à ieiunio cessare: si adhuc dubitaverit debet ad Superiorem pro dispensatione confugere, sine qua in dubio, nec illi quos ætas incuruat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat, præsumere debent prohibita violare, prout habetur. ex 8. Concilio Tolet. cap. 9. in fine.

Nonna propositio. Frangens ieiunium anticipando horam debitam, prima tantum anticipatione peccat contra præceptum de ieiunio Ecclesiastico: comedendo autem cibos vitiosos, toties peccat quoties comedit. Hæc patet per dicta præcedenti capite in explicatione sexti dubij.

192. Decima propositio. Ad declarandum sufficienter in confessione peccatum quod ieiunij Ecclesiastici violatione committitur, dicendum est quomodo violatum sit: nempe, vel quod sola anticipatione horæ, vel quod sola pluralitate refectioinum, vel quod utraque simul, vel quod adhuc cibi veriti vsu; de hoc addendo quoties contigerit. Ratio est, quia Confessarius debet intelligere non tantum peccatorum speciem, sed etiam numerum & gravitatem infinitè mortaliterve auctam: quod non fit in confessione facta de violatione ieiunij, nisi fiat eo, quo proponimus modo: cum ratio multiplicationis & aggravationis peccati in tali violatione, pendat, ex varietate dictarum conditionum spectantium ad substantiam ieiunij. Adde pari ratione declarandum esse, num ieiunium eo die quo violatum est, iniungeretur duplici præcepto: ut sit cum de præcepto ieiunandum est in vigilia S. Matthæ, & ea incidit in aliquem diem Quadragesimæ. Nam tunc vel duplex peccatum committitur, prout Navarri visum esse proponit Azor. in eodem libro septimo capite 20. quest. 7. vel si vnum tantum committitur, ut Azor. ipse probabilis existimat; ipsum est duplo gravius, quam si non esset talis præceptorum concursus. Nam pluribus causis obligatus ieiunare, non ieiunans plus peccat: ut per se notum esse nec egeret probatione ait Maior in 4. distinct. 15. quest. 3. Eadem etiã de causa declarandum est, quot diebus sine iusta causa quis vel violaverit, vel violare voluerit ieiunium in Quadragesima: quia etiam si nolumus assentiri eidem Azorio in sequenti quest. 8. dicenti tot numero committi peccata, quot fuerint illi dies, fatendum tamen est singulis diebus tale peccatum mortaliter aggravatum esse: præsertim cum, præceptum de Quadragesimali ieiunio, ut Gabriel in 4. distinct. 16. quest. 3. art. 3. sub. 5. in fine, bene notat, feratur & super totam Quadragesimam, & super singulos dies illius: ideoque ieiunium cuiuslibet diei Quadragesimæ sit in præcepto: siquidem alioquis in quin diem Cinerum violasset ieiunium, quia non posset integram Quadragesimam ieiunare, nihil deinceps peccaret non ieiunando in ea: utpote impossibilitate ipsum excusante.

CAPVT DECIMVMSEXTVM

De modo quo peccatur participando in ieiunij violatione.

S V M M A R I V M.

193. Quis talis modus sit, & quod duplex esse possit.
 194. Non peccat famulus vel ancilla parans, aut ministrans cibos domino quem sit frangere ieiunium.
 195. Quando & quomodo peccet qui alium in die ieiunij ad cenam inuitat.
 196. Peccat mortaliter, cum patresfamilias suis familiaribus, cum hospites ad se divergentibus aperta ut vocant mensa, cenam præbentes in die ieiunij.
 197. Rationes in contrarium cum solutione.
 198. Precedit ea doctrina etiam si priuatim ac secreta tale quid fiat.
 199. Quid prædictis licere possit, quando familiares aut hospites valde molesti sunt cenam negantibus.
 200. Idem incerti, an cenam petentes iustam causam habeant cenandi, non peccant mortaliter eam dando.
 201. Peccat mortaliter qui sine iuxta causa compellit famulos aut operarios ad violationem ieiunij.
 202. Quando & quomodo peccet aut non peccet, qui in diebus ieiuniorum venales exponunt cibos vitiosos.

Commune est omni peccato mortali, ut illud incurvat non tantum is à quo perpetratur, sed etiam is qui perpetranti consentit: cum dicat Apostolus ad Rom. 1. Digni sunt morte non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.]

193. Modus igitur quo peccatur participando in violatione ieiunij consistit in eo quod præbeatur eidem violationi consensus: qui quadruplex esse potest ex Glossa ad cap. 1. De offic. Delegat. verbo Pari pena: vnus negligentia, alter consilij, tertius cooperationis, & quartus autoritatis seu defensionis. Atque iuxta eandem glossam in casu negligentia, nisi forte negligentia fuerit nimis crassa, consentiens minus peccat quam perpetrans: & in casu Consilij minus punitur consentiens, sicut tanquam minus etiam peccans, quam perpetrans peccatum: In casu autem cooperationis, æqualiter peccant consentiens & perpetrans peccatum. In casu denique autoritatis seu defensionis magis peccat, magisque puniendus est consentiens quam perpetrans peccatum: quia omnia ex iure canonico eadem glossa habet confirmata.

Ad quos quatuor modos reuocantur nouem illi qui communiter traduntur peccandi peccato alieno: de quibus Navarrus in Enchir. cap. 11. num. 13. & nos alias commodius. Ceterum cum constet peccatum mortale committi à nobis, si nostro consensu, causa finimus cur alter qui ieiunare statuerat muter voluntatem, nec ieiunet cum teneatur: illud quod potest de re proposita difficultatem habere est, An mortaliter peccemus cum qui iam apud se statuit transgredi præceptum ieiunij: & quamuis talis transgressio nobis displiceat, ei tamen cooperamur propter aliquod nostrum commodum. Ad quam difficultatem exhaustendam aliquot particularia dubia occurrunt, quibus satisfaciendum est.

Primum dubium, An peccet famulus vel ancilla mensam vel cibos parans, aut cibos ipsos ministrans domino, quem ieiunium soluere nouit.

194. Pro cuius parte affirmante facit, quod in hoc famulus vel ancilla videatur domino ieiunium violanti cooperari: quod est peccatum. Pro negante vero, quod domino petenti solum obsequium, si res sit de se non mala, famulus illud ei præstans tanquam iure debitum, congruenter rationi agat. Dicit enim ratio Domino non esse quidem obtemperandum, si rem de se malam petat, quæ non potest bene fieri: esse tamen, si petat rem de se indifferentem, & ei debitam: quia licet petat affectu deprauate, à famulo tamen executioni mandari potest, nullatenus consentiendo tali deprauationi, & per consequens sine peccato. Hæc pars probabilior videtur & tenenda sicut cum Caiet. tenet Azor. in prima par. Moral. instit. lib. 7. cap. 20. quest. 11. Nam ad contrariam rationem facile est respondere: famulum vel ancillam in eo casu non cooperari peccato domini: cum non suppeditet ei materiam peccandi, utpote apponens tantum quæ illius sunt, non autem sua de quibus possit disponere. Neque obsequatur illius voluntati, prout peruersa est, sed prout exigit ministerium, quod ex officio debent ei præstare. Quod si ministerio, alioqui licito, idem dominus abutatur ad peccatum, nullatenus imputari debet famulo vel ancilla: sicut nec si puella pro necessitatibus domesticis, aut alia iusta de causa, domo egrediatur sciens aliquem occisurum, qui in concupiscentiam ipsius exardescet; censenda est cooperari illius peccato, quia non facit id, ut seruiat illius deprauate voluntati: sed ut exequatur quod est sui muneris: quam à peccato excusari notat Navarrus in Enchir. cap. 14. num. 30. Secus iudicans de ea quæ sine rationabili causa se indifferentem offerret aspiciendam, solūmodo ut satisfaceret suæ voluntati diuagandi per vicos & plateas, aut manendi in ostio, vel fenestris domus, ut sua pulchritudo laudetur, vel ob aliam vanitatem, quantumcumque; nullam habeat voluntatem inducendi quempiam in sui concupiscentiam.

Secundum dubium, An mortaliter peccet, qui in die ieiunij ad cenam inuitat eum quem nouit cenaturum.

195. Ad hoc, quod tractam Maior, Caietanus & Navarr. citati ab Azorio in sequen. quest. 12. respondetur aliquot propositionibus. Prima est, mortaliter peccare eum qui sic inuitat, si quid inuitatus cenet, ieiunium alioqui seruaturus. Ratio est, quia verè causa est alteri mortaliter peccandi, quod est peccatum mortale: dato quod ipse inuitas, certo nouerit aut proba-

biliter